

Independència sense independentistes

Què passaria si preguntéssim als espanyols si són independentistes? Probablement, el mateix que si ho preguntàvem a un francès o a un nord-americà. És a dir, quedarien desconcertats perquè probablement mai ningú no els ho ha preguntat, ni mai s'ho han plantejat. En la mesura que el seu país ja és un estat sobirà i independent, sembla absurd ser independentista. No és una condició que es vegi amenaçada ni, per tant, que s'hagi de defensar. Ara bé, si el que els preguntem és si volen preservar la seva independència, aleshores no tinc cap dubte que hi hauria una extraordinària majoria rotundament favorable a fer el que calgués per conservar-la. Només cal recordar, per al cas espanyol, com van reaccionar per la *invasió* de l'illot de Perejil el 2002; o què estan disposats a pagar per conservar les dues ciutats colònia africanes de Melilla i Ceuta, o com s'excita periòdicament la política espanyola amb Gibraltar.

Naturalment, el mateix passaria si a aquests ciutadans els preguntéssim si són nacionalistes: dirien que de cap manera. Ho acaba de recordar el primer ministre francès nascut a Catalunya, Manuel Valls, amb el recurs del vell esquema de tradició francesa, també molt emprat a Espanya. Ha dit que, en tot cas, ell és un patriota. Ja se sap, pel qui ja té la nació reconeguda i amb tots els atributs el nacionalisme és vist com l'odi cap a l'altre, mentre que el patriotisme és l'amor cap al propi. I és que l'independentisme, com el nacionalisme, són termes que només prenen sentit en situacions de falta d'independència o de reconeixement nacional. I com que l'alliberament nacional sempre posa en qüestió algun tipus de dependència i de falta de reconeixement, lògicament, els demandats només

SALVADOR CARDÚS

SOCIÒLEG

en veuen la part que atempta contra els seus interessos i que els complica la vida amb la defensa del que consideren pulsions tribals, vols culturals gallinacis o expressions d'odi cap als qui, pensen, precisament els protegeixen de la seva miserable petitesa.

Faig aquestes consideracions prèvies per tal de poder explicar millor la tesi d'aquest article: la força principal de l'actual procés sobiranista català rau en el fet que una majoria molt significada de catalans volen la independència de Catalunya, però sense haver sentit mai la necessitat de considerar-se independentistes. Vull dir que, de fet, ja han assumit la condició de persones lliures de la subjecció espanyola, i ara defensen la independència de Catalunya tal com ho faria el francès, el nord-americà o l'espanyol de qui parlava. És a dir, que si bé volen una Catalunya independent, la pregunta sobre si són independentistes probablement també els incomodaria. La seva aspiració a la llibertat i dignitat nacionals no ha passat per una

adhesió ideològica a un sistema doctrinal, no han anat a cursets de formació ni, la majoria, ha llegit propaganda independentista –sigui dit amb tot el respecte– dels llibres que tanta gent, com jo mateix, hem publicat.

Però la qüestió rellevant, com he dit abans, no és tan sols que hom vulgui la independència sense haver de combregar amb cap doctrina independentista, sinó que aquest fet no tan sols no resta força al procés, sinó que és el que n'hi dóna tanta. Perquè ningú no em pugui acusar d'oportunisme argumental, puc al·legar que la tardor del 1988 –per tant, fa vint-i-sis anys–, en una entrevista a *Debat Nacionalista*, ja afirmava que l'única nacionalització consistent dels catalans arribaria quan aquesta pertinença es pogués expressar sense ser resultat d'una presa de consciència explícita ni de cap adoctrinament. La meua idea era que les actituds de resistència –si no hi ha un context polític repressiu veritablement excepcional– minoritzen qui les adopta. En canvi, defensava un “nacionalisme implícit”, que és el que es dona per descomptat, el propi de qualsevol país normal i l'únic que té força. La dificultat, esclar, era com arribar-hi.

En definitiva, el que sostinc és que el miracle que amb temps caldrà explicar –com s'ha produït i a quina intercessió el devem– és que molts catalans hagin passat a considerar-se, no pas independentistes, sinó amb el dret de viure en un país independent, com qualsevol altre ciutadà lliure. I que aquesta aspiració s'hagi viscut no pas com una conversió, sinó com si hagués restat latent i ara, finalment, es desvetllés d'una llarga hibernació. D'aquí, aquesta sensació de joia contagiosa amb què es viu aquest projecte d'alliberament nacional.

El “nacionalisme implícit” és el que es dona per descomptat, el propi de qualsevol país normal i l'únic que té força